ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (tretia komora)

zo 7. októbra 2010 *

Vo veci C-162/09,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 234 ES, podaný rozhodnutím Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) (Spojené kráľovstvo) z 10. marca 2009 a doručený Súdnemu dvoru 8. mája 2009, ktorý súvisí s konaním:

Secretary of State for Work and Pensions

proti

Taous Lassalovej,

za účasti:

The Child Poverty Action Group,

* Jazyk konania: angličtina.

SÚDNY DVOR (tretia komora),

v zložení: predseda tretej komory K. Lenaerts, sudcovia R. Silva de Lapuerta (spravodajkyňa), G. Arestis, J. Malenovský a T. von Danwitz,

generálna advokátka: V. Trstenjak,
tajomník: N. Nančev, referent,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní zo 17. marca 2010,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

— The Child Poverty Action Group, v zastúpení: S. Clarke, solicitor, R. Drabble, QC, a R. Turney, barrister,

— vláda Spojeného kráľovstva, v zastúpení: L. Seeboruth a S. Ossowski, splnomocnení zástupcovia, za právnej pomoci D. Beard, barrister,

— belgická vláda, v zastúpení: L. Van den Broeck, splnomocnená zástupkyňa,

— Európska komisia, v zastúpení: D. Maidani a M. Wilderspin, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálnej advokátky na pojednávaní 11. mája 2010,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 16 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2004/38/ES z 29. apríla 2004 o práve občanov Únie a ich rodinných príslušníkov voľne sa pohybovať a zdržiavať sa v rámci územia členských štátov, ktorá mení a dopĺňa nariadenie (EHS) č. 1612/68 a ruší smernice 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS (Ú. v. EÚ L 158, s. 77; Mim. vyd. 05/005, s. 46).

2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi pani Lassalovou a Secretary of State for Work and Pensions (ministerstvo práce a dôchodkového zabezpečenia) (ďalej len „Secretary of State“). Child Poverty Action Group (ďalej len „CPAG“) je vedľajší účastník, ktorý v konaní podporuje pani Lassalovú.

Právny rámec

Právo Únie

3 Článok 45 Charty základných práv Európskej únie s nadpisom „Sloboda pohybu a pobytu“ stanovuje:

„1. Každý občan Únie má právo na slobodný pohyb a pobyt na území členských štátov.

2. Sloboda pohybu a pobytu sa môže priznať v súlade so zmluvami štátnym príslušníkom tretích krajín, ktorí sa oprávnene zdržiavajú na území členského štátu.“

4 Podľa odôvodnení č. 1 až 3, ako aj č. 17 až 19 smernice 2004/38:

„1. Občianstvo v Únii udeľuje každému občanovi Únie základné a individuálne právo voľne sa pohybovať a zdržiavať sa v rámci územia členských štátov s výhradou obmedzení a podmienok uvedených v zmluve a opatrení prijatých na tento účel.

2. Voľný pohyb osôb predstavuje jednu zo základných slobôd vnútorného trhu, ktorý vytvára oblasť bez vnútorných hraníc, kde je sloboda zabezpečená v súlade s ustanoveniami zmluvy.

3. Občianstvo Únie by malo byť základným štatútom štátnych príslušníkov členských štátov, keď uplatňujú svoje právo na voľný pohyb a pobyt. Je preto potrebné, aby sa kodifikovali a preskúmali existujúce nástroje spoločenstva, ktoré sa oddelene zaoberajú pracovníkmi, samostatne zárobkovo činnými osobami a tiež študentmi a inými neaktívnymi osobami, aby sa zjednodušilo a posilnilo právo všetkých občanov Únie na voľný pohyb a pobyt.

...

17. Využívanie trvalého pobytu občanmi Únie, ktorí sa rozhodli dlhodobo sa usadiť v hostiteľskom členskom štáte, by posilnilo vedomie občianstva Únie a je kľúčovým prvkom v podporovaní sociálnej súdržnosti, ktorá je jedným z hlavných cieľov Únie. Právo trvalého pobytu by sa preto malo ustanoviť pre všetkých občanov Únie a ich rodinných príslušníkov, ktorí sa zdržiavali v hostiteľskom členskom štáte v súlade s podmienkami ustanovenými v tejto smernici počas nepretržitého obdobia piatich rokov bez toho, aby podliehali opatreniu vyhostenia.

18. Aby sa už raz priznané právo trvalého pobytu stalo skutočným prostriedkom integrácie do spoločnosti hostiteľského členského štátu, v ktorom má občan Únie pobyt, toto právo by nemalo podliehať žiadnym podmienkam.

19. Určité výhody špecifické pre občanov Únie, ktorí sú pracovníkmi alebo samostatne zárobkovo činnými osobami, a ich rodinných príslušníkov, ktoré môžu umožniť, aby tieto osoby získali právo trvalého pobytu skôr ako po piatich rokoch pobytu v hostiteľskom členskom štáte, by sa mali zachovať, pretože predstavujú získané práva udelené podľa nariadenia Komisie (EHS) č. 1251/70 z 29. júna 1970 o práve pracovníkov zostať na území členského štátu po ukončení zamestnania v tomto štáte [Ú. v. ES L 142, s. 24; Mim. vyd. 05/001, s. 32] a podľa smernice Rady 75/34/EHS zo 17. decembra 1974 o práve štátnych príslušníkov členského štátu zostať na území iného členského štátu po ukončení samostatnej zárobkovej činnosti [Ú. v. ES L 14, 1975, s. 10; Mim. vyd. 05/001, s. 170].“

5 Článok 6 smernice 2004/38 stanovuje:

„1. Občania Únie majú právo pobytu na území iného členského štátu počas obdobia do troch mesiacov bez akýchkoľvek podmienok alebo formalít iných, ako je požiadavka vlastniť platný preukaz totožnosti alebo pas.

2. Ustanovenia odseku 1 sa uplatňujú tiež na rodinných príslušníkov, čo sa týka vlastnenia platného pasu, ktorí nie sú štátni príslušníci členského štátu a ktorí sprevádzajú občana Únie alebo sa k nemu pripájajú.“

6 Článok 7 ods. 1 až 3 smernice 2004/38 stanovuje:

„1. Všetci občania Únie majú právo pobytu na území iného členského štátu počas obdobia dlhšieho ako tri mesiace, ak:

a) sú pracovníci alebo samostatne zárobkovo činné osoby v hostiteľskom členskom štáte; alebo

b) majú dostatočné zdroje pre samých seba a svojich rodinných príslušníkov, aby sa nestali záťažou pre systém sociálnej pomoci hostiteľského členského štátu počas obdobia ich pobytu, a ak majú komplexné krytie nemocenského poistenia v hostiteľskom členskom štáte; alebo

c) — sú zapísaní na súkromnej alebo verejnej inštitúcii, akreditovanej alebo financovanej hostiteľským členským štátom na základe jeho legislatívy alebo administratívneho postupu, s hlavným cieľom absolvovať študijný kurz, vrátane odborného vzdelávania, a

— majú komplexné krytie nemocenského poistenia v hostiteľskom členskom štáte a predložili príslušnému vnútroštátnemu úradu dôkaz prostredníctvom vyhlásenia alebo iným rovnocenným prostriedkom, podľa ich rozhodnutia, že majú dostatočné zdroje pre seba a svojich rodinných príslušníkov, aby sa nestali záťažou pre systém sociálnej pomoci hostiteľského členského štátu počas obdobia ich pobytu, alebo

d) sú rodinnými príslušníkmi, ktorí sprevádzajú alebo sa pripájajú k občanovi Únie, ktorý spĺňa podmienky uvedené v bodoch a), b) alebo c).

2. Právo pobytu stanovené v odseku 1 sa rozširuje na rodinných príslušníkov, ktorí nie sú štátnymi príslušníkmi členského štátu, sprevádzajú alebo sa pripájajú k občanovi Únie v hostiteľskom členskom štáte, ak takýto občan Únie spĺňa podmienky uvedené v odseku 1a), b) alebo c).

3. Na účely odseku 1a) občan Únie, ktorý už nie je pracovníkom ani samostatne zárobkovo činnou osobou, si zachová štatút pracovníka alebo samostatne zárobkovo činnej osoby za nasledujúcich okolností:

...“

7 V kapitole IV venovanej téme „Právo trvalého pobytu“ článok 16 smernice 2004/38 s nadpisom „Všeobecné pravidlo pre občanov Únie a ich rodinných príslušníkov“ stanovuje:

„1. Občania Únie, ktorí sa legálne zdržiavali počas nepretržitého obdobia piatich rokov v hostiteľskom členskom štáte, majú právo trvalého pobytu v tomto členskom štáte. Toto právo nepodlieha podmienkam uvedeným v kapitole III.

2. Odsek 1 sa uplatňuje tiež na rodinných príslušníkov, ktorí nie sú štátnymi príslušníkmi členského štátu a legálne sa zdržiavali s občanom Únie v hostiteľskom členskom štáte počas nepretržitého obdobia piatich rokov.

3. Nepretržitosť pobytu nie je ovplyvnená dočasnou neprítomnosťou nepresahujúcou spolu šesť mesiacov ročne, ani neprítomnosťou dlhšieho trvania v dôsledku povinnej vojenskej služby, ani neprítomnosťou trvajúcou maximálne dvanásť za sebou nasledujúcich mesiacov v dôsledku vážnych dôvodov, ako sú napríklad tehotenstvo a pôrod, vážna choroba, štúdium alebo odborné vzdelávanie alebo vyslanie do iného členského štátu alebo tretej krajiny.

4. Právo trvalého pobytu po jeho získaní sa môže odobrať iba v prípade neprítomnosti v hostiteľskej krajine počas obdobia dlhšieho ako dva za sebou idúce roky.“

8 Ako výnimka z článku 16 smernice 2004/38 jej článok 17 stanovuje udelenie práva trvalého pobytu v hostiteľskom členskom štáte pred uplynutím nepretržitého obdobia piatich rokov pobytu osobám, ktoré už viac nepracujú v hostiteľskom členskom štáte, a ich rodinným príslušníkom.

9 Podľa článku 38 smernice 2004/38:

„1. Články 10 a 11 nariadenia (EHS) 1612/68 sa rušia s účinnosťou od 30. apríla 2006.

2. Smernice 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS sa rušia s účinnosťou od 30. apríla 2006.

3. Odkazy na zrušené ustanovenia a smernice sa chápu ako odkazy na túto smernicu.“

10 Podľa článku 40 smernice 2004/38 mali členské štáty túto smernicu prebrať do 30. apríla 2006.

Vnútroštátne právo

Zákon o príspevkoch a dávkach sociálneho zabezpečenia z roku 1992 a všeobecné nariadenie z roku 1987 o doplnku k príjmu

11 Zákon o príspevkoch a dávkach sociálneho zabezpečenia z roku 1992 (Social Security Contributions and Benefits Act 1992) a (všeobecné) nariadenie z roku 1987 o doplnku k príjmu [Income Support (General) Regulations 1987] predstavujú právnu úpravu uplatniteľnú na doplnok k príjmu (Income Support).

12 Doplnok k príjmu je dávkou poskytovanou v závislosti od majetkovej situácie rozličným skupinám osôb. Podmienkou vzniku nároku na doplnok k príjmu je, aby príjem osoby nepresiahol „uplatniteľnú sumu“, ktorá môže byť stanovená na nulovú výšku, čo v praxi znamená, že v takom prípade nie je poskytnutá žiadna dávka.

13 Uplatniteľná suma pre „osobu zo zahraničia“ je stanovená v nulovej výške, pričom táto osoba je definovaná ako „žiadateľ, ktorý nemá zvyčajné bydlisko v Spojenom kráľovstve, na Normandských ostrovoch, na ostrove Man alebo v Írsku“. Na účely doplnku k príjmu sa nijaký žiadateľ nemôže považovať za osobu so zvyčajným bydliskom v Spojenom kráľovstve, pokiaľ tam nemá „právo pobytu“.

14 „Právo pobytu“ na účely predmetnej dávky nie je výslovne definované.

15 Všeobecne je však akceptované, že právo trvalého pobytu uvedené v článku 16 smernice 2004/38 predstavuje na účely doplnku k príjmu právo pobytu.

Nariadenie z roku 2006 o prisťahovalectve (Európsky hospodársky priestor)

16 Nariadenie z roku 2006 o prisťahovalectve (Európsky hospodársky priestor) [Immigration (European Economic Area) Regulations 2006, ďalej len „nariadenie z roku 2006"] nadobudlo účinnosť 30. apríla 2006 a jeho cieľom je zabezpečiť prebratie ustanovení smernice 2004/38 do právneho poriadku Spojeného kráľovstva.

17 Článok 15 nariadenia z roku 2006 s nadpisom „Právo trvalého pobytu" preberá článok 16 smernice 2004/38.

Spor vo veci samej a prejudiciálna otázka

18 Pani Lassal, francúzska štátna príslušníčka, pricestovala v januári 1999 do Spojeného kráľovstva, aby si tam našla zamestnanie. Od septembra 1999 do februára 2005, teda počas jej pobytu v tomto členskom štáte, bola buď zamestnaná, alebo si hľadala zamestnanie. Podľa vnútroštátneho súdu sa účastníci konania zhodujú v závere, že pani Lassal mala v zmysle práva Únie v období od januára 1999 do februára 2005 postavenie „pracovníka".

19 Vo februári 2005 pani Lassal odcestovala zo Spojeného kráľovstva, aby navštívila svoju matku vo Francúzsku, kde zotrvala desať mesiacov. V decembri 2005 sa vrátila do Spojeného kráľovstva, kde si začala hľadať prácu. Od januára do novembra 2006 dostávala dávku pre osobu hľadajúcu zamestnanie. V novembri 2006 požiadala o doplnok k príjmu, pričom sa odvolávala na svoje tehotenstvo. Táto žiadosť bola zamietnutá z dôvodu, že nemá právo pobytu v Spojenom kráľovstve.

20 Pani Lassal podala proti zamietnutiu svojej žiadosti odvolanie na Appeal Tribunal. Uvedený súd tomuto odvolaniu vyhovel 3. septembra 2007 z dôvodu, že pani Lassal mala právo trvalého pobytu v Spojenom kráľovstve, a to podľa článku 15 nariadenia z roku 2006.

21 Rozhodnutie Appeal Tribunal napadol Secretary of State, najprv pred Social Security Commissioner, následne pred vnútroštátnym súdom predkladajúcim návrh na začatie prejudiciálneho konania.

22 Za týchto okolností Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru túto prejudiciálnu otázku:

„Za okolností, o aké ide v predmetnej veci, keď občan Únie... pricestoval do Spojeného kráľovstva v septembri 1999 ako pracovník a zotrval tam ako pracovník do februára 2005, tento občan Únie... následne opustil Spojené kráľovstvo a vrátil sa do členského štátu, ktorého je štátnym príslušníkom, na obdobie desať mesiacov, tento občan Únie... sa vrátil do Spojeného kráľovstva v decembri 2005 a zdržiaval sa tam nepretržite do novembra 2006, keď požiadal o doplnok k príjmu, má sa článok 16 ods. 1 smernice 2004/38/ES... vykladať tak, že priznáva občanovi Únie... právo trvalého

pobytu z dôvodu skutočnosti, že sa v súlade so skoršími právnymi predpismi Spoločenstva priznávajúcimi pracovníkom právo pobytu legálne zdržiaval počas nepretržitého obdobia piatich rokov, ktoré sa skončilo pred 30. aprílom 2006 (čo je dátum, ku ktorému členské štáty mali prebrať smernicu)?“

O prejudiciálnej otázke

23 Keďže položená otázka vychádza z niekoľkých skutkových predpokladov, musí byť na to, aby Súdny dvor mohol dať vhodnú odpoveď, rozdelená na dve časti.

24 Vnútroštátny súd sa po prvé v podstate pýta, či sa na účely získania práva trvalého pobytu stanoveného v článku 16 smernice 2004/38 majú zohľadniť obdobia nepretržitého päťročného pobytu ukončené pred dátumom prebratia uvedenej smernice, čiže pred 30. aprílom 2006, podľa skorších právnych predpisov Únie.

25 V prípade kladnej odpovede na prvú časť otázky sa vnútroštátny súd po druhé pýta, či obdobia dočasnej neprítomnosti, ku ktorým došlo pred 30. aprílom 2006 a po nepretržitom legálnom päťročnom pobyte, môžu ovplyvniť získanie práva trvalého pobytu v zmysle článku 16 ods. 1 smernice 2004/38 občanom Únie, ako je pani Lassal.

O zohľadnení období ukončených pred dátumom prebratia smernice 2004/38 podľa skorších právnych predpisov Únie na účely získania práva trvalého pobytu stanoveného v jej článku 16

Pripomienky predložené Súdnemu dvoru

26 Medzi zúčastnenými osobami, ktoré podali písomné pripomienky podľa článku 23 Štatútu Súdneho dvora Európskej únie, možno rozlíšiť dve zásadné stanoviská.

27 Na jednej strane vláda Spojeného kráľovstva a belgická vláda zastávajú názor, že zohľadňovať by sa mali buď iba obdobia pobytu ukončené 30. apríla 2006 alebo po tomto dátume, alebo obdobia začínajúce sa po 30. apríli 2006. Pri podpore takého výkladu vláda Spojeného kráľovstva vychádza v podstate z formulácie „v súlade s podmienkami ustanovenými v tejto smernici", ktorá je uvedená v odôvodnení č. 17 smernice 2004/38, a z prípravných prác na smernici, zatiaľ čo belgická vláda vychádza najmä z absencie retroaktívneho účinku článku 16 tejto smernice a zo zásady právnej istoty.

28 Na druhej strane CPAG a Európska komisia zastávajú názor, že aj keby právo trvalého pobytu bolo nadobudnuté až od 30. apríla 2006, obdobia nepretržitého päťročného pobytu ukončené podľa právnych predpisov Únie predchádzajúcich smernici 2004/38 a zavŕšené pred týmto dátumom by mali byť na účel článku 16 tejto smernice zohľadnené. CPAG, ako aj Komisia vychádzajú najmä z cieľa a z *ratio legis* uvedenej smernice, ktoré vyžadujú, aby uvedený článok 16 bol na tieto obdobia pobytu uplatňovaný v celom jeho rozsahu.

Odpoveď Súdneho dvora

29 Na úvod treba poznamenať, že občianstvo Únie udeľuje každému občanovi Únie základné a individuálne právo voľne sa pohybovať a zdržiavať sa na území členských štátov, s výhradou obmedzení a podmienok uvedených v ZFEÚ a opatrení prijatých na účel ich vykonania, pričom slobodný pohyb osôb predstavuje jednu zo základných slobôd vnútorného trhu a navyše bol potvrdený článkom 45 Charty základných práv Európskej únie.

30 Pokiaľ ide o smernicu 2004/38, Súdny dvor už mal príležitosť konštatovať, že táto smernica má za cieľ zjednodušiť výkon základného a individuálneho práva voľne sa pohybovať a zdržiavať sa na území členských štátov, ktoré je občanom Únie priamo priznané Zmluvou, a že má za cieľ posilniť toto právo tak, aby občanom Únie nevyplývalo z tejto smernice menej práv ako z aktov sekundárneho práva, ktoré mení alebo ruší (pozri rozsudok z 25. júla 2008, Metock a i., C-127/08, Zb. s. I-6241, body 82 a 59).

31 Súdny dvor rovnako poznamenal, že s ohľadom na kontext a ciele sledované smernicou 2004/38 nemožno vykladať jej ustanovenia reštriktívne a v nijakom prípade ich nemožno zbaviť ich potrebného účinku (pozri v tomto zmysle rozsudok Metock a i., už citovaný, bod 84).

32 Ako uvádza odôvodnenie č. 17 smernice 2004/83, právo trvalého pobytu je kľúčovým prvkom v podporovaní sociálnej súdržnosti a bolo smernicou zavedené na posilnenie vedomia občianstva Únie.

33 Je nepochybné, že získanie práva trvalého pobytu z dôvodu legálneho pobytu počas nepretržitého päťročného obdobia pobytu na území hostiteľského členského štátu, stanovené v článku 16 ods. 1 smernice 2004/38, sa v právnych predpisoch Únie prijatých na uplatnenie článku 18 ES pred príchodom tejto smernice neuvádzalo.

34 Takéto konštatovanie však nemôže viesť k záveru, že iba obdobia nepretržitého legálneho päťročného pobytu buď sa končiace 30. apríla 2006 alebo po tomto dátume, alebo sa začínajúce po 30. apríli 2006 majú byť zohľadnené na účely získania práva trvalého pobytu stanoveného v článku 16 smernice 2004/38.

35 Po prvé výklad, podľa ktorého by na účel získania tohto práva trvalého pobytu mali byť zohľadnené iba obdobia nepretržitého legálneho päťročného pobytu začínajúce sa po 30. apríli 2006, vedie k tomu, že takéto právo by mohlo byť udelené až od 30. apríla 2011. Takýto výklad by znamenal, že obdobia pobytov ukončené občanmi Únie podľa právnych predpisov Únie predchádzajúcich 30. aprílu 2006 by boli na účel získania uvedeného práva trvalého pobytu zbavené akéhokoľvek účinku. V tejto súvislosti treba zdôrazniť, že právo Únie predchádzajúce prijatiu smernice 2004/38 už v určitých prípadoch stanovovalo právo trvalého pobytu, čo bolo prebraté v článku 17 tejto smernice.

36 Treba teda konštatovať, že takýto výsledok odporuje účelu smernice 2004/38, pripomenutému v bodoch 30 až 32 tohto rozsudku, a zbavuje ho jeho potrebného účinku.

37 Po druhé výklad, podľa ktorého by na účel získania práva trvalého pobytu uvedeného v článku 16 smernice 2004/38 mali byť zohľadnené iba obdobia nepretržitého legálneho päťročného pobytu končiace sa 30. apríla 2006 alebo po tomto dátume, je tiež

v rozpore s účelom a s potrebným účinkom tejto smernice. Normotvorca Únie totiž podmienil získanie práva trvalého pobytu podľa článku 16 ods. 1 smernice 2004/38 integráciou občana Únie v hostiteľskom členskom štáte. Ako uviedla generálna advokátka v bode 80 svojich návrhov, bolo by nezlučiteľné s myšlienkou integrácie, ktorá je východiskom článku 16 smernice, domnievať sa, že požadovaný stupeň integrácie v hostiteľskom členskom štáte závisí od toho, či sa nepretržitý päťročný pobyt skončil pred 30. aprílom 2006, alebo po tomto dátume.

38 Okrem toho treba poznamenať, že keďže právo trvalého pobytu stanovené v článku 16 smernice 2004/38 možno získať až od 30. apríla 2006, zohľadnenie období pobytu ukončených pred týmto dátumom nemá za dôsledok zavedenie retroaktívneho účinku článku 16 smernice 2004/38, ale priznanie súčasného účinku situáciám, ktoré vznikli pred dátumom prebratia tejto smernice.

39 Na tento účel treba pripomenúť, že ustanovenia týkajúce sa občianstva Únie sú uplatniteľné, hneď ako nadobudnú platnosť, a preto je opodstatnené domnievať sa, že musia byť uplatniteľné na súčasné účinky situácií, ktoré nastali skôr (pozri rozsudok z 11. júla 2002, D'Hoop, C-224/98, Zb. s. I-6191, bod 25 a citovanú judikatúru).

40 V dôsledku toho na účely získania práva trvalého pobytu stanoveného v článku 16 smernice 2004/38 sa majú zohľadniť obdobia nepretržitého päťročného pobytu ukončené pred dátumom prebratia uvedenej smernice, teda pred 30. aprílom 2006, podľa skorších právnych predpisov Únie.

O vplyve období dočasnej neprítomnosti kratších ako dva po sebe nasledujúce roky, ku ktorým došlo pred 30. aprílom 2006 a po nepretržitom legálnom päťročnom pobyte, na právo trvalého pobytu podľa článku 16 ods. 1 smernice 2004/38

Pripomienky predložené Súdnemu dvoru

41 Ako vyplýva z bodov 27 a 28 tohto rozsudku, vláda Spojeného kráľovstva zastáva názor, že článok 16 smernice 2004/38, vrátane pravidiel týkajúcich sa období dočasnej neprítomnosti, ktoré obsahuje, sa nemá uplatňovať na obdobia nepretržitého pobytu, ktoré sa skončili pred 30. aprílom 2006.

42 Naopak, CPAG a Komisia navrhujú uplatňovať ustanovenia tohto článku na tento druh období v celom ich rozsahu.

Odpoveď Súdneho dvora

43 Na úvod treba poznamenať, že získanie práva trvalého pobytu stanoveného v článku 16 smernice 2004/38 si vyžaduje legálny pobyt na území hostiteľského členského štátu počas nepretržitého päťročného obdobia.

44 V rámci konania vo veci samej je nesporné, že pani Lassal sa v hostiteľskom členskom štáte legálne zdržiavala počas nepretržitého viac než päťročného obdobia. V tomto

členskom štáte však nebola prítomná počas desiatich mesiacov po uplynutí nepretržitého legálneho päťročného pobytu a pred dátumom prebratia smernice 2004/38, čiže 30. apríla 2006. Otázka položená vnútroštátnym súdom sa v podstate týka toho, či neprítomnosť predchádzajúca 30. aprílu 2006 a nasledujúca po nepretržitom legálnom päťročnom pobyte v hostiteľskom členskom štáte bráni občanovi Únie dovolávať sa práva trvalého pobytu podľa článku 16 ods. 1 smernice 2004/38.

45 V tejto súvislosti v prípade, ako je konanie vo veci samej, kde nie je spochybňovaná nepretržitosť legálneho pobytu v trvaní minimálne piatich rokov v zmysle článku 16 ods. 1 smernice 2004/38, je výklad článku 16 ods. 3 uvedenej smernice irelevantný. Toto ustanovenie spresňuje prípady dočasnej neprítomnosti, ku ktorým môže dôjsť počas päťročného obdobia pobytu stanoveného v tomto článku 16 ods. 1, avšak bez toho, aby mali vplyv na nepretržitosť predmetného pobytu, a teda na kvalifikáciu predmetného pobytu ako nepretržitého obdobia. Okrem toho v nijakom prípade nebolo spochybňované, že obdobia dočasnej neprítomnosti pani Lassalovej nepatria do žiadnej z kategórií uvedených v tomto ustanovení.

46 Naopak, článok 16 ods. 4 smernice 2004/38 sa týka hypotézy straty práva trvalého pobytu. V tejto súvislosti uvedené ustanovenie uvádza, že právo trvalého pobytu sa môže odobrať iba v prípade neprítomnosti v hostiteľskej krajine počas obdobia dlhšieho ako dva po sebe nasledujúce roky.

47 Pokiaľ ide o uplatnenie článku 16 ods. 4 smernice 2004/38 na obdobia dočasnej neprítomnosti predchádzajúce 30. aprílu 2006, vláda Spojeného kráľovstva a belgická vláda uvádzajú, že obdobia dočasnej neprítomnosti občanov Únie, ktorí ukončili nepretržitý legálny päťročný pobyt pred 30. aprílom 2006, v hostiteľskom členskom štáte v trvaní kratšom ako dva po sebe nasledujúce roky, ktoré nie sú uvedené v článku 16 ods. 3 tejto smernice a ku ktorým došlo pred týmto dátumom, bránia tomu, aby títo

občania získali právo trvalého pobytu uvádzané predmetným článkom, lebo keďže tieto obdobia dočasnej neprítomnosti predchádzali získaniu tohto práva trvalého pobytu, uvedení občania sa nemôžu dovolávať ustanovení článku 16 ods. 4 uvedenej smernice a v dôsledku toho ich obdobie pobytu nie je nepretržité, a teda musí byť považované za prerušené.

48 V tejto súvislosti je nepochybné, že keďže, ako bolo pripomenuté v bode 38 tohto rozsudku, právo trvalého pobytu stanovené v článku 16 smernice 2004/38 sa môže získať až od 30. apríla 2006, z uvedeného článku 16 ods. 4 výslovne nevyplýva, že občania Únie, ktorí sa legálne zdržiavali na území hostiteľského členského štátu počas nepretržitého päťročného obdobia ukončeného pred týmto dátumom, môžu využiť svoje puto s hostiteľským členským štátom, aby sa vyhli tomu, že obdobia ich dočasnej neprítomnosti kratšie ako dva po sebe nasledujúce roky, predchádzajúce 30. aprílu 2006, by mohli brániť tomu, aby získali právo trvalého pobytu.

49 Treba však pripomenúť, že pri výklade ustanovenia práva Únie je nutné vziať do úvahy nielen jeho doslovné znenie, ale aj jeho kontext a ciele sledované právnou úpravou, ktorej je súčasťou (pozri najmä rozsudky z 19. septembra 2000, Nemecko/Komisia, C-156/98, Zb. s. I-6857, bod 50; zo 7. decembra 2006, SGAE, C-306/05, Zb. s. I-11519, bod 34, ako aj z 19. novembra 2009, Sturgeon a i., C-402/07 a C-432/07, Zb. s. I-10923, bod 41).

50 Z tohto hľadiska výrok aktu Únie nemožno oddeliť od jeho odôvodnenia a musí sa vykladať, ak je to potrebné, tak, aby sa zohľadnili dôvody, ktoré viedli k jeho prijatiu (rozsudky z 29. apríla 2004, Taliansko/Komisia, C-298/00 P, Zb. s. I-4087, bod 97 a citovaná judikatúra, ako aj Sturgeon a i., už citovaný, bod 42).

51 Súdny dvor rovnako rozhodol, že ak ustanovenie práva Únie môže byť predmetom výkladu viacerými spôsobmi, treba uprednostniť ten výklad, ktorý svojou povahou zabezpečuje jeho potrebný účinok (pozri rozsudok Sturgeon a i., už citovaný, bod 47 a citovanú judikatúru).

52 Treba teda konštatovať, že výklad, ako je výklad vlády Spojeného kráľovstva a belgickej vlády, odporuje potrebnému účinku a účelu smernice 2004/38, ako aj celkovej štruktúre a duchu jej článku 16.

53 Po prvé ciele a účel smernice 2004/38 pripomenuté v bodoch 30 a 31 tohto rozsudku, smerujúce k zjednodušeniu výkonu základného práva voľne sa pohybovať a zdržiavať sa na území členských štátov, ale aj k posilneniu tohto základného práva, ako aj konkrétnejšie ciele a účel článku 16 tejto smernice pripomenuté v bode 32 tohto rozsudku, smerujúce k podpore sociálnej súdržnosti a posilneniu vedomia občianstva Únie prostredníctvom práva trvalého pobytu, by boli vážne ohrozené, ak by toto právo pobytu bolo odmietnuté občanom Únie, ktorí sa legálne zdržiavali na území hostiteľského členského štátu počas nepretržitého päťročného obdobia ukončeného pred 30. aprílom 2006, z jediného dôvodu, že po tomto období, ale pred týmto dátumom došlo k obdobiam dočasnej neprítomnosti kratším ako dva po sebe nasledujúce roky.

54 Po druhé celková štruktúra a duch článku 16 smernice 2004/38 tiež ukladajú, aby sa odsek 4 tohto článku 16 uplatňoval na obdobia dočasnej neprítomnosti predchádzajúce 30. aprílu 2006, ku ktorým došlo za existencie období legálneho nepretržitého päťročného pobytu, ukončené pred týmto dátumom.

55 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že článok 16 ods. 4 smernice 2004/38 sa týka straty práva trvalého pobytu z dôvodu neprítomnosti v hostiteľskom členskom štáte

dlhšej ako dva po sebe nasledujúce roky. Podľa prípravných prác na smernici 2004/38 takéto opatrenie je odôvodnené skutočnosťou, že po takejto neprítomnosti je puto s hostiteľským členským štátom prerušené [pozri dôvodovú správu spoločnej pozície (ES) č. 6/2004, vypracovanej Radou 5. decembra 2003 s cieľom prijatia smernice 2004/38 (Ú. v. EÚ C 54 E, 2004, s. 12), pokiaľ ide o článok 16 smernice].

56 Článok 16 ods. 4 smernice 2004/38 sa má uplatňovať nezávisle od toho, či ide o obdobia pobytu ukončené pred 30. aprílom 2006, alebo po tomto dátume. Keďže, ako vyplýva z analýzy vykonanej v bodoch 29 až 40 tohto rozsudku, na účel získania práva trvalého pobytu stanoveného v článku 16 ods. 1 smernice 2004/38 treba zohľadniť obdobia päťročného pobytu ukončené pred 30. aprílom 2006, tento článok 16 ods. 4 musí byť nevyhnutne uplatňovaný na uvedené obdobia. V prípade, že by to tak nebolo, členské štáty by boli povinné udeliť právo trvalého pobytu podľa uvedeného článku 16 dokonca aj v prípade významných období neprítomnosti, ktoré spochybňujú puto medzi predmetnou osobou a hostiteľským členským štátom.

57 Z toho vyplýva, že článok 16 ods. 4 smernice 2004/38 sa má uplatňovať na nepretržité päťročné obdobia legálneho pobytu ukončené pred 30. aprílom 2006 a že takéto uplatňovanie najmä predpokladá, že neprítomnosť v hostiteľskom členskom štáte kratšia ako dva po sebe nasledujúce roky, ku ktorej došlo po týchto obdobiach, ale pred uvedeným dátumom, nemá vplyv na puto integrácie predmetného občana Únie.

58 V dôsledku toho obdobia dočasnej neprítomnosti v hostiteľskom členskom štáte kratšie ako dva po sebe nasledujúce roky, ku ktorým došlo pred 30. aprílom 2006 a po nepretržitom legálnom päťročnom pobyte ukončenom pred týmto dátumom, nemôžu ovplyvniť získanie práva trvalého pobytu podľa článku 16 ods. 1 smernice 2004/38.

59 Vzhľadom na vyššie uvedené treba na položenú otázku odpovedať, že článok 16 ods. 1 a 4 smernice 2004/38 sa má vykladať tak, že:

— obdobia nepretržitého päťročného pobytu ukončené pred dátumom prebratia smernice 2004/38, teda pred 30. aprílom 2006, podľa skorších právnych predpisov Únie sa majú zohľadniť na účely získania práva trvalého pobytu podľa článku 16 ods. 1 tejto smernice a

— obdobia dočasnej neprítomnosti v hostiteľskom členskom štáte kratšie ako dva po sebe nasledujúce roky, ku ktorým došlo pred 30. aprílom 2006 a po nepretržitom legálnom päťročnom pobyte ukončenom pred týmto dátumom, nemôžu ovplyvniť získanie práva trvalého pobytu podľa uvedeného článku 16 ods. 1.

O trovách

60 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (tretia komora) rozhodol takto:

Článok 16 ods. 1 a 4 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2004/38/ES z 29. apríla 2004 o práve občanov Únie a ich rodinných príslušníkov voľne sa pohybovať a zdržiavať sa v rámci územia členských štátov, ktorá mení a dopĺňa nariadenie (EHS) č. 1612/68 a ruší smernice 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS, sa má vykladať tak, že:

— **obdobia nepretržitého päťročného pobytu ukončené pred dátumom prebratia smernice 2004/38, teda pred 30. aprílom 2006, podľa skorších právnych predpisov Únie sa majú zohľadniť na účely získania práva trvalého pobytu podľa článku 16 ods. 1 tejto smernice a**

— **obdobia dočasnej neprítomnosti v hostiteľskom členskom štáte kratšie ako dva po sebe nasledujúce roky, ku ktorým došlo pred 30. aprílom 2006 a po nepretržitom legálnom päťročnom pobyte ukončenom pred týmto dátumom, nemôžu ovplyvniť získanie práva trvalého pobytu podľa uvedeného článku 16 ods. 1.**

Podpisy